

Hippokrates

Nr 3 2009 24 mars 2009 Text: Jon Ahlberg, Foto/illustrationer: Helena Idenäs

WHO:s checklista för operationsprocessen – nu på svenska!

Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag		
Checklista för säkerhet vid operationer		
<p>Checklistan är inte avsedd att vara heltäckande. Tillägg och modifieringar för att anpassa den till lokala rutiner uppmuntras.</p>		
<p>Före inledning av anestesi >>>>></p> <p>Förberedelse</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Patienten har bekräftat följande: <ul style="list-style-type: none"> • identitet • plats för incision • informerad om och samtycker till operation ☐ Operationsområde markerat/ej tillämpligt ☐ Säkerhetskontroll för anestesi genomförd ☐ Fungerande pulsoximeter kopplad <p>Har patienten något av följande:</p> <p>Känd allergi?</p> <p>☐ nej ☐ ja</p> <p>Risk för aspiration/svår intubation?</p> <p>☐ nej ☐ ja och utrustning/assistans är tillgänglig</p> <p>Risk för >500 ml blodförlust (7 ml/kg för barn)?</p> <p>☐ nej ☐ ja och tillfredsställande intravenösa infarter och blod/vätskor är planerade</p> <p>Risk för hypotermi?</p> <p>☐ nej ☐ ja, och åtgärder är planerade/vidtagna</p>	<p>Före incision >>>>></p> <p>Timeout</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Bekräfta att alla medlemmar i laget presenterat sig med namn och roll ☐ Anestesiolog/anestesisjuksköterska och operations-sjuksköterska, operatör bekräftar muntligt <ul style="list-style-type: none"> • patient ID • plats för incision • planerad operation ☐ Väntade kritiska moment under operationen ☐ Anestesipersonalens bedömning: finns några patientspecifika eller anestesilogiska problem? ☐ Operationssjuksköterskans bedömning: har sterilitet bekräftats? ☐ Finns några problem med utrustning eller annat? Är patienten korrekt upplagd? ☐ Operatörens bedömning: vilka kritiska eller oväntade moment finns, operationens längd, förväntad blodförlust? <p>Har antibiotikaproyflax givits inom de senaste 60 minuterna?</p> <p>☐ ja ☐ ej tillämpligt</p> <p>Har trombosproflax givits enligt ordination?</p> <p>☐ ja ☐ ej tillämpligt</p> <p>Visas nödvändig bildinformation?</p> <p>☐ ja ☐ ej tillämpligt</p>	<p>Innan patienten lämnar operationssalen</p> <p>Avslutning</p> <p>Checklistansvarig får muntlig bekräftelse av laget:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Vilket ingrepp har utförts ☐ Att antal instrument, torkar och nålar stämmer (eller ej tillämpligt) ☐ Hur preparat är märkta (inklusive patientens namn och personnummer) ☐ Finns problem med utrustningen som behöver uppmärksammas? ☐ Operatör, anestesiolog/sjuksköterska och operations-sjuksköterska går igenom huvudpunkterna för det initiala postoperativa omhändertagandet ☐ Vad kan vi lära? Vad kan vi göra bättre nästa gång?
<p><small>Published by the World Health Organization in 2008 under the title WHO surgical safety checklist 1st edition 2008 (TR/08/216). Produced av Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag mars 2009.</small></p>		

I juni 2008 lanserade World Alliance for Patient Safety en checklista för operationsprocessen. Den togs fram inom projektet Safe Surgery Saves Lives genom ett samarbete mellan ett stort antal nationella och internationella professionella organisationer, däribland Svensk Kirurgisk Förening. Sverige representerades också av Irini Antoniadou i hennes egenskap av ordförande för den europeiska operations-sjuksköterskeunionen, EORNA.

En grupp utsedd av specialistföreningarna för anestesi, ortopedi, kirurgi och riksföreningarna för operations- och anestesijuksköterskor har under hösten och vintern 2008-2009 genomfört en bearbetning och översättning av WHO:s checklista och manual för att passa svenska förhållanden. Samtliga professionella organisationer, som har intresse av operationsprocessen har uttryckt sitt stöd för detta projekt, däribland Svenska Läkaresällskapet, Vårdförbundet och Kommunal.

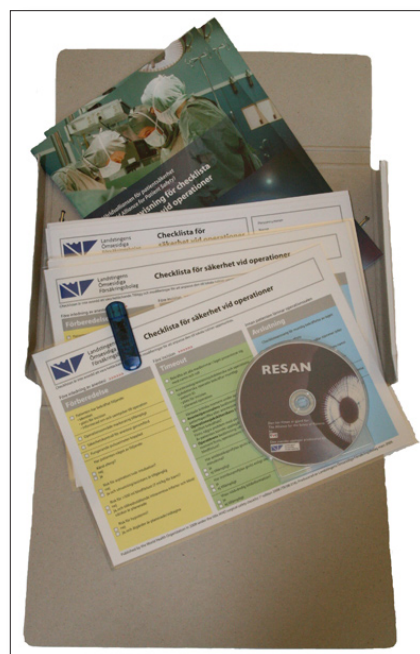
Landstingens Ömsesidiga Försäkringsbolag (LÖF) har stött detta arbete och också tagit fram ett introduktionsmaterial. Det kan nu kostnadsfritt rekvireras från LÖF (op.checklistan@patientforsakring.se) av verksamhetschefer, enhetschefer, chefsjuksköterskor och andra med lednings- och chefsansvar i operationsverksamhet.

För andra som vill ta del av materialet går det bra att ladda ned från LÖF:s hemsida: www.patientforsakring.se genom att gå via Patient-säkerhet till Op. checklistan.

Materialet består av:

- 10 tryckta checklistor
- 10 tryckta checklistor med plats för patientbricka
- 5 inplastade checklistor
- 2 checklistor i affischformat
- 2 Bruksanvisningar
- 1 DVD-film Resan
- 1 USB-minne, innehållande:

- Checklista, checklista med plats för patientbricka, klickbar checklista, pdf
- Checklista i Word
- Bruksanvisning i pdf
- Bruksanvisning i Word
- En PowerPoint-presentation för introduktion
- WHO:s checklista
- WHO:s Manual
- Checklist modification guidelines
- Råd o tips inför intro

Nyligen publicerades, i New England Journal of Medicin, en studie av effekterna av införande av checklisten. Studien genomfördes på 8 stora sjukhus, 4 i i-länder och 4 i u-länder. Totalt minskade komplikationer under vårdtillfället från 11 % till 7 %, varav sårinfektioner från 6,2 % till 3,4 %. Mortaliteten minskade från 1,5 % till 0,8 %. Dessa skillnader var statistiskt signifikanta och gällde både i- och u-länder, förutom att minskningen av mortaliteten inte uppnådde signifikans i i-länder, troligen p.g.a. en bättre tillgång på intensivvårdsresurser.

Checklistans viktigaste syfte är att förbättra kommunikationen mellan alla deltagare i operationslaget. En av de mest centrala punkterna i listan är den som står överst under timeout: Samtliga, även studenter eller andra besökare, presenterar sig med roll och namn. Då finns också tillfälle att nämna personliga förhållanden, som kan ha betydelse för arbetet t.ex. återkomst till arbetsplatsen efter längre frånvaro. Även om det inte står på checklisten kan detta vara ett bra tillfälle att uppmana samtliga att säga till om de noterar något

Vad tycker de olika professionella organisationerna om detta projekt?

Svenska Läkaresällskapet är att genom forskning, utbildning och kvalitet verka för patientens bästa. Vi anser att checklisten för operationsprocessen är ett utmärkt exempel på hur patientsäkerheten kan förbättras genom att använda en systematiskt och evidensbaserat framtagen checklista. SLS stödjer den helhjärtat och kommer via våra opererande specialitetsföreningar följa upp effekterna av införandet.

Svenska Läkaresällskapet

Projektet Svensk checklista för operationsprocessen stöds av:

Svenska Läkaresällskapet • Vårdförbundet • Kommunal • Svensk Kirurgisk Förening • Riksföreningen för Anestesi och Intensivvård • Svensk Förening för Otorhinolaryngologi, Huvud- och Halskirurgi • Svensk Förening för Anestesi och Intensivvård • Svensk Plastikkirurgisk Förening • Svensk Barnkirurgisk Förening • Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi • Svensk Neurokirurgisk Förening • Sveriges Ögonläkarförening • Svensk Sjuksköterskeförening • Svensk Urologisk Förening • Riksföreningen för Operationssjukvård • Svensk Ortopedisk Förening • Svensk Käkkirurgisk Förening • Svensk Handkirurgisk Förening • Svensk Thoraxkirurgisk Förening • Svensk Transplantationsföreningw

avvikande eller riskfyllt. I så fall bör man också begära en bekräftelse att uppmaningen kommer att efterföljas.

Checklistans syfte är alltså att förbättra kommunikationen inom laget. Det viktiga är inte att varje ruta kryssas i utan att laget samtalar om varje punkt och bekräftar att de genomförts eller inte är tillämpliga för det aktuella fallet.

Checklistan finns i tre versioner, alla med samma punkter. En saknar plats för patientens namn och kan återanvändas, i synnerhet om den är plastinbakad. En har plats för namnstämpel eller etikett och kan då sparas i journalen. En tredje version kan användas elektroniskt och kan sparas (om man har tillgång till Adobe version 8 eller senare). Om man önskar spara den som en del av journalhandlingen får man kontakta sin leverantör av elektronisk journal. Erfarenhet från andra länder talar för att användning av checklistan dokumenteras i narkos- eller operationsjournal med en enkel kryssmarkering. Checklistan är, enligt Socialstyrelsen, inte att betrakta som en journalhandling eftersom alla uppgifter bör kunna återfinnas i journalen.

Checklistan kan ses som en mall, som kan anpassas till olika behov för olika specialiteter eller lokala förhållanden. Ögon, thorax och transplantation kan förväntas göra tillägg med för dem viktiga punkter. Det är viktigt att komma ihåg att en checklista som vänder sig till professionella aktörer inte är en manual. Den är ett minnesstöd för att hjälpa laget och dess individuella deltagare att alltid och konsekvent genomföra de säkerhetsrutiner, som behövs för en riskfri operation. De professionella kan jobbet, de vet vad som skall göras och hur. Checklistans syfte är att ge ett stöd för att inget skall missas i den ofta stressiga operationsmiljön.

Vad tycker de olika professionella organisationerna om detta projekt?

Säker vård är en angelägen fråga för Vårdförbundet och förbundet arbetar för en nolltolerans mot vårdskador. För en säkrare vård krävs att vården genomsyras av en säkerhetskultur där vi arbetar för att förebygga vårdskador. Att ta fram säkerhetsrutiner är en viktig del i detta arbete. Vårdförbundet välkomnar därför den svenska översättningen och bearbetning av WHO:s checklista för säkrare operationer. Vårdförbundet kommer att arbeta aktivt för att sprida kunskap om checklistan och stimulera användningen av den.

Vårdförbundet

Checklistan för operationsprocessen är ett utmärkt exempel på hur man med enkla och föga tidskrävande åtgärder kan undvika enkla misstag i en komplex verksamhet. Checklistan är ett exempel på en s.k. ”quick win” som patientsäkerhetsarbetet så väl behöver. Sveriges kommuner och landsting (SKL) kommer därför att starkt verka för införande inom alla landsting. Det är SKL:s övertygelse att ett snabbt och lyckat införande med tydliga resultat kan utgöra ett gott exempel och leda till att vi får efterföljare inom andra områden. Patientsäkerhetsarbete behöver inte vara komplicerat!

Sveriges Kommuner och Landsting

